

Eğitimde Dönüşüm: MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları'nın Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi

Transformation in Education: A Comparative Evaluation of the MoNE 2013, MoNE (2024a), and MoNE (2024b) Preschool Education Curricula

Gülbüz Ocak, Münevver Yılmaz

Yazar Bilgileri

Gülbüz Ocak

Prof. Dr., Afyon Kocatepe
Üniversitesi, Eğitim Programları
ve Öğretim,
gocak@aku.edu.tr

Münevver Yılmaz

Doktora Öğrencisi, Afyon
Kocatepe Üniversitesi, Eğitim
Programları ve Öğretim,
munevveryilmazz@gmail.com

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı (2013), Millî Eğitim Bakanlığı (2024a) ve Millî Eğitim Bakanlığı (2024b) okul öncesi eğitim programlarını karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Araştırma, öğretim programı analizi yaklaşımına dayalı olarak ve nitel araştırma yöntemi doğrultusunda yürütülmüş bir program değerlendirme çalışmasıdır. Veri toplama aracı olarak doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışmada temel alınan dokümanlar, Millî Eğitim Bakanlığı (2013), Millî Eğitim Bakanlığı (2024a) ve Millî Eğitim Bakanlığı (2024b) okul öncesi eğitim programlarından yararlanılmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Eğitim Programı İnceleme Formu" aracılığıyla programlar; "eğitimin amaçları, temel ilkeleri, temel özellikleri, gelişim alanları ve dönemleri, gelişim alanları ve alan becerileri" boyutlarında incelenmiştir. Verilerin analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz sürecinde elde edilen veriler, tematik olarak sınıflandırılmış; belirlenen kategoriler doğrultusunda incelenmiş ve anlamlı bir bütünlük içerisinde yorumlanmıştır. Üç program, "değişiklik yapılan", "değişiklik yapılmayan" ve "eklenen yeni içerikler" olmak üzere üç ana başlık altında belirtilen kategoriler doğrultusunda sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; bu üç eğitim programının eğitimin amaçları, temel ilkeleri, temel özellikleri, gelişim alanları ve dönemleri, gelişim alanları ve alan becerileri boyutlarında kelime ve cümle düzeyinde değişiklikler içerdiği; bazı ifadelerin hiç değiştirilmeden aynı biçimde kaldığı ve programlara yeni maddelerin eklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Makale Bilgileri

ABSTRACT

Anahtar Kelimeler

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli
öğretim programları
Okul Öncesi Eğitim Programı
Okul öncesi program
değerlendirmesi
Karşılaştırmalı değerlendirme

Keywords

Century of Türkiye Education
Model curricula
Preschool Education Curriculum
Preschool curriculum evaluation
Comparative evaluation

Makale Geçmişi

Geliş: 22.12.2024
Kabul: 24.07.2025

The aim of this study is to comparatively evaluate the preschool education curricula of Ministry of National Education (2013), Ministry of National Education (2024a), and Ministry of National Education (2024b). The study is a curriculum evaluation study conducted based on the curriculum analysis approach and within the framework of the qualitative research method. Document analysis was used as the data collection tool. The documents used in the study were based on the preschool education curricula of Ministry of National Education (2013), Ministry of National Education (2024a), and Ministry of National Education (2024b). Through the "Preschool Education Curriculum Review Form" developed by the researchers, the curricula were examined in terms of the following dimensions: educational goals, basic principles, core features, developmental areas and periods, and domain-specific skills. Descriptive analysis was used for data analysis. During the descriptive analysis process, the obtained data were thematically classified, examined according to the identified categories, and interpreted within a meaningful whole. The three curricula were analysed by being classified under three main categories: "modified content," "unchanged content," and "newly added content." As a result of the study, it was concluded that these three curricula included word- and sentence-level changes in terms of educational goals, basic principles, core features, developmental areas and periods, and domain-specific skills; that some statements remained exactly the same without any changes; and that new items were added to the curricula.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Ocak, G. & Yılmaz M. (2025). Eğitimde dönüşüm: MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları'nın karşılaştırmalı değerlendirilmesi. *TEBD*, 23(2), 2075-2100. <https://doi.org/10.37217/tebd.1605623>

Giriş

Eğitim hayatının temellerinin atıldığı okul öncesi dönem, bireyin yaşam boyu öğrenme sürecini şekillendiren kritik bir evredir. Bu dönemde verilen eğitim, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra toplumsal ve kültürel değerlerle uyum sağlamalarını da destekleyen bir yapıya sahiptir. Bu dönemin bireyin gelişimine olan etkileri kadar, toplumun geleceği açısından da önemli işlevler taşıdığı söylenebilir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitimin tanımının açık bir biçimde ortaya konulması gerektiği düşünülmektedir.

Okul öncesi eğitim, alanyazında sıklıkla “erken çocukluk eğitimi” olarak da adlandırılmakta olup, çocuğun doğumundan ilköğretime başladığı döneme kadar olan 0-6 yaş aralığını kapsamaktadır. Bu dönem, çocukların psikomotor, bilişsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimlerinin çok yönlü biçimde desteklendiği; aynı zamanda bireylerin içinde bulundukları toplumun kültürel değerleri doğrultusunda sosyalleşmelerine olanak sağlayan kritik bir gelişimsel süreç olarak değerlendirilmektedir (Gültekin-Akduman, 2016). Aynı zamanda çocukların duygusal ve bilişsel gelişimlerini artırır, onlara akıl yürütme becerileri kazandırmakla beraber onların yaratıcılıklarını da geliştirir. Bu eğitim, çocukların ulusal, kültürel, dinî, ahlaki ve insanî değerlere olan bağlılığını güçlendirir. Onların kendi düşüncelerini ifade etmelerine, kendilerini kontrol etmelerine ve bağımsızlıklarını kazanmalarına yardımcı olur. Bu süreç, düzenli ve sistematik bir öğrenme programını da içinde barındırır (Derman ve Başal, 2010). Bu çok yönlü katkılar, okul öncesi eğitimin tarihsel süreçteki gelişiminin değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Okul öncesi eğitimin temeli Osmanlı döneminden günümüze kadar ulaşmıştır. Osmanlı’da okul öncesi eğitimin ilk uygulamaları; Sıbyan mektepleri (mahalle mektepleri), medreseler, Enderun Saray Okulu ve Şehzadegan mektepleri gibi kurumlarla başladığı ifade edilmektedir. Osmanlı Devleti’nde köy ve mahallelerde bulunan Sıbyan mekteplerinde, 4-6 yaşlarındaki çocuklara Kur’an, namaz kılma, temel yazı yazma gibi becerileri öğretilmektedir. Bu mekteplerde eğitim, dinin ve ahlakın öğretilmesine odaklanmıştır (Akyüz, 2011; Türk, 2011). Ancak bu dönemdeki eğitim anlayışının, günümüz okul öncesi eğitim standartlarından ve anlayışından farklı olduğu düşünülmektedir. Günümüzde okul öncesi eğitim anlayışının ise çevresine ilgi duyan, çevresini merak eden, öğrenme ve düşünme isteğiyle yönlendirilmiş ve etkilenmiş çocuğun bu özelliklerini yönetme, teşvik etme ve geliştirme gibi son derece önemli sorumlulukları ve becerileri üstlendiği söylenebilir. Okul öncesi dönem, insan yaşamının temelini oluşturur. Bu süreçte, çocuğun ebeveynleri tarafından sevgi ve şefkatle yetiştirilmesi, ihtiyaçlarının karşılanması, sağlığının korunması çok önemlidir (Düşek ve Dönmez, 2012; Senemoğlu, 1994; Şahin, 2012). Aile ile başlayan bu süreç okul öncesi eğitim kurumlarında devam eder. Bu noktada, okul öncesi eğitim, insan yaşamının temellerini oluşturan ve çocuğun tüm gelişim alanlarını şekillendiren önemli bir süreçtir. Günümüzde temel

eğitimin ilk basamağı olarak varlığını sürdüren okul öncesi eğitiminin, çocukların gelişimlerine uygun, kişiliği ve bireysel özellikleri üzerinde kalıcı etkileri olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, bu dönemde verilen eğitimin niteliği son derece önemlidir (Direk ve Batmaz, 2024; Yavuzer, 2003). Dolayısıyla okul öncesi eğitim programı, yenilikçi, yaratıcı ve kendi sorunlarını çözme becerisine sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlamalıdır. Ayrıca, olaylara yaratıcı bir perspektifle bakabilen, kendi kültürleriyle beraber diğer kültürlerin de değer yargılarını anlayıp yorumlayabilen ve bu özellikleri insanlığın yararına kullanabilen bireyler yetiştirmeye yönelik bir temel oluşturmalıdır (Tuğrul, 2005). Bu bağlamda, nitelikli bireylerin yetiştirilmesi için programların belirli bir çerçevede ve düzende hazırlanmış olması gerekmektedir. Çünkü eğitim-öğretim programları rastgele bir şekilde hazırlanmış programlar değildir (Düşek ve Dönmez, 2012; Şıvgın, 2005).

Programlar, öğrencilerin istenilen davranışları kazanması ve eğitim süreci boyunca etkili ve kalıcı bir öğrenim elde etmeleri için tasarlanmalıdır. Sunulan eğitim ve öğretim programları, toplumsal ve bilimsel yenilikleri de içine alacak şekilde düzenlenmelidir. Bu doğrultuda, eğitim, sistemli ve programlı bir şekilde ilerlemelidir. Çünkü eğitim sistemi, içeriğinde yer alan işlem, analiz, sentez ve geri bildirim süreçleriyle sürekli bir gelişim ve yeniliğe açık bir yapıdadır. Bu sebeple, eğitim sistemlerinin sürekli olarak yenilik, gelişim ve iyileştirme süreçlerine tabi olması gerektiği söylenebilir. Ancak, bu süreçlerin nasıl ve hangi yönde gerçekleşeceği ise etkin bir değerlendirme sürecine dayanır (Demirtaş, 2017). Bu nedenle, eğitim sistemlerinin gelişimini sürdürebilmesi ve istenen hedeflere ulaşabilmesi için program değerlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Her program içinde bulunduğu dönemin şartlarına, ihtiyaçlarına ve beklentilerine göre şekillenmektedir. Okul öncesi öğretim programlarının da bulunduğu çağa göre gereksinimleri ve beklentilerine uyum sağlamak için zaman zaman geçirdiği dönüşümler ortadadır. Bu dönüşümlerin nasıl değiştiğini kapsamlı ve bütüncül bir şekilde farklı program değerlendirme modellerinden yararlanılarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü programların, geçmişteki başarılı uygulamalarını benimseyerek, programın olumlu-olumsuz yönlerini, eksikliklerini, programa göreliğini, programın değerlendirmesi göz önünde bulundurularak içinde bulunduğu çağın ve gelecekteki programların değerlendirilmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bu amaçla yapılan bu araştırmada okul öncesi programın değerlendirilmesi için “öğretim programı analizi yaklaşımı” kullanılmıştır. Bu yaklaşım Taba (1962) tarafından geliştirilen program geliştirme basamakları ve Ertürk’ün (2013) yetişek tasarısı değerlendirme modeli yaklaşımları çerçevesinde oluşturulmuştur.

Öğretim, bir eğitim kurumu tarafından öğrencilere sunulan, planlı ve bilinçli bir şekilde oluşturulmuş öğrenme fırsatlarının bir dizisi olarak tanımlanabilir. Eğitim programı uygulandığında, bu planlı öğrenme fırsatları, öğrencilerin yaşadığı deneyimler olarak şekillenir (Hall, 2014; Print, 1993). Program analizi, bir eğitim programının içsel eğitim değerini aydınlatan, gizli ya da örtük temel

paradigmasını ortaya çıkaran, programın güçlü ve zayıf yönlerine yardımcı olan ve kullanıcıların eğitim programı ve eğitimle ilgili karar vermelerini kolaylaştıran bir süreç olarak ifade edilebilir. Program analizinin, biçimlendirici ve sonuçlandırıcı değerlendirmeye paralel rolleri olduğu varsayılır. Program geliştirme sürecinde analiz geliştiricileri programlarındaki tutarsızlıklara ya da gelişmelere yardımcı olur (Ariav, 1986). Bu bağlamda, program analiz yaklaşımı ülkemizde resmî olarak tanımlanmış okul öncesi eğitim program değerlendirme ölçütlerinin olmaması ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (MEB, 2024b) eğitim programının yeni uygulamaya koyulmasından dolayı bu program değerlendirme modeli kullanılmıştır.

Hazırlanan öğretim programları, dünya genelindeki değişim ve gelişmelere ayak uyduramadığında, zamanla güncelliğini yitirebilir ve amaçlarına ulaşamaz hale gelebilir. Bu durum, programların yenilenmesini, değiştirilmesini veya bazen tamamen kaldırılmasını gerektirebilir (Akkaya, 2023). Dolayısıyla, öğretim programlarının sürekli olarak geliştirilip, değerlendirilmesi zorunlu hale gelmelidir. Çünkü geliştirilen ve değerlendiren her program bir önceki programın eksikliklerinin giderilmesine ve yeni güncel bilgilere ulaşarak, programın uygulayıcısı olan öğretmenin gelişen ve değişen dünyayı takip etmesine yardımcı olacağı söylenebilir. Böylece, Türkiye’de 1998’den 2024 yılına kadar okul öncesi eğitim programı belirli aralıklarla yenilenerek değişikliğe uğramıştır. Son olarak okul öncesi eğitim programları, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan ve alınan karar doğrultusunda, MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı yerine Erken Çocukluk Eğitim’de (MEB, 2024a) yayımlanan programın yürürlüğe gireceği, okullara ve kamuoyuna bildirilmiştir. Ancak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde (MEB, 2024b) Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okul öncesi taslak Maarif programı yeniden yayımlanmış ve Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin imzasıyla yayımlanan “2024-2025 Eğitim ve Öğretim Yılına İlişkin İş ve İşlemler” konulu genelgeye göre, “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları 2024-2025 eğitim öğretim yılında, okul öncesi (anasınıfı ve uygulama anasınıfları); ilkökul 1, ortaokul 5, ortaöğretim hazırlık ve 9. sınıf düzeylerinde uygulanacaktır.” (MEB, 2024c) ifade edilmiştir ve bu doğrultuda program, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı Eylül ayında uygulanmaya başlanmıştır. Buna ek olarak, anaokullarında ise 2024 yılının şubat ayında TTKB onayı ile yürürlüğe giren Erken Çocukluk Eğitimi (MEB, 2024a) Programı’nın uygulanacağı ifade edilmiştir.

Bu araştırma okul öncesi eğitim programı MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) eğitim programlarının karşılaştırılarak değerlendirme amacı doğrultusunda hazırlanmıştır. Çalışmada MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nın “eğitimin amaçları”, “temel ilkeleri”, “temel özellikleri”, “gelişim alanları ve dönemleri”, “gelişim alanları ve alan becerileri” başlıkları altında program karşılaştırılması yapılmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda program değerlendirme çalışması kapsamında şu sorulara yanıt aranacaktır:

MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları'nda,

- Eğitimin amaçları açısından benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
- Temel ilkeleri açısından benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
- Temel özellikleri açısından benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
- Gelişim alanları ve dönemleri açısından benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
- Gelişim alanları ve alan becerileri benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve bulgular kısmında verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, öğretim programı analizi yaklaşımına dayalı olarak ve nitel araştırma yöntemi doğrultusunda yürütülmüş bir program değerlendirme çalışmasıdır. Araştırma sürecinde, veri toplama aracı olarak doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, çeşitli amaçlarla kullanılabilir ve genellikle bilgi toplama, çözümleme, sentezleme ve sonuç çıkarma amacı taşır (Sak vd., 2021). Araştırmanın veri kaynağı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) okul öncesi eğitim programları oluşturmaktadır. Bu üç program, araştırmacılar tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Eğitim Programı İnceleme Formu" aracılığıyla; "eğitimin amaçları", "temel ilkeleri", "temel özellikleri", "gelişim alanları ve dönemleri", "gelişim alanları ve alan becerileri" başlıkları altında eğitim programında yer alan genel hatlar araştırmacılar tarafından sistematik biçimde incelemiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veriler, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan üç farklı Okul Öncesi Eğitim Programı dokümanı aracılığıyla toplanmıştır. İnceleme sürecinde, okul öncesi program değerlendirmesi ilgili kaynaklar taranmış; daha önce yapılan çalışmalar incelenmiş ve MEB (2013), MEB (2024a) ile MEB (2024b) okul öncesi eğitim programları, elde edilen veriler doğrultusunda analiz edilmiştir. Analiz sürecinde, araştırmacılar tarafından geliştirilen Okul Öncesi Program İnceleme Formu kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından, geliştirilen bu form programları "eğitimin amaçları", "temel ilkeleri", "temel özellikleri", "gelişim alanları ve dönemleri" ve "gelişim alanları ve alan becerileri" başlıkları altından incelenmek üzere hazırlamıştır. Formun hazırlanma sürecinde, eğitim programları ve öğretim alanında çalışan bir akademisyenin uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanın önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Bu form,

incelenen dokümanlardan verilerin sistematik bir şekilde elde edilmesini sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada, Millî Eğitim Bakanlığının resmî web sitesinde yayımlanan MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) okul öncesi eğitim programları detaylı bir biçimde incelenmiştir. Araştırma konusu belirlendikten sonra söz konusu programlara ilişkin dokümanlara Millî Eğitim Bakanlığının resmî kaynaklarından ulaşılmış ve belgelerin güvenilirliği teyit edilmiştir.

Özgünlükleri doğrulanan bu dokümanlar; “eğitimin amaçları”, “temel ilkeleri”, “temel özellikleri”, “gelişim alanları ve dönemleri” ile “gelişim alanları ve alan becerileri” başlıkları çerçevesinde sistematik olarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler; “değişiklik yapılan”, “değişiklik yapılmayan” ve “eklenen yeni içerikler” olmak üzere üç ana tema altında sınıflandırılmıştır. Analiz sürecinde, MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) programları temel alınarak karşılaştırmalı tablolar oluşturulmuştur.

Yorumlama süreci titizlikle yürütülmüş, olası anlam kaymalarının ve yanlış aktarımların önüne geçmek amacıyla veri kontrolü dikkatle sağlanmıştır. Araştırma sürecinde benimsenen bu aşamalar, doküman incelemesinin bilimsel tutarlılığını desteklemeyi ve araştırmanın geçerlilik ile güvenilirliğini artırmayı amaçlamaktadır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada veri analizi sürecinde elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Veriler önceden belirlenen temalara göre düzenlenmiş, her üç program içeriği bu temalar çerçevesinde sistemli biçimde karşılaştırılmıştır. Betimsel analiz, verilerin belirli temalar çerçevesinde düzenlenmesini ve yorumlanmasını sağlayan bir yöntem olup, incelenen programların temel bileşenlerinin sistematik bir biçimde karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2015). Araştırmada kullanılan temalar, “eğitimin amaçları”, “temel ilkeleri”, “temel özellikleri”, “gelişim alanları ve dönemleri”, “gelişim alanları ve alan becerileri” başlıkları altında olmak üzere programların ana unsurlarına dayandırılmıştır.

Betimsel analiz süreci kapsamında, MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) okul öncesi eğitim programları yapısal özellikleri açısından ele alınmış, eğitim programlarının benzerlikleri ve farklılıkları açık bir şekilde ortaya konulmuştur. Veri analizi sürecinde, bu üç program arasındaki değişiklikler karşılaştırmalı tablolar halinde düzenlenmiş ve “değişiklik yapılan”, “değişiklik yapılmayan” ve “eklenen yeni içerikler” olmak üzere üç ana başlık altında sınıflandırılmıştır. Analiz sonuçları, programların bileşenleri ile uyumlu biçimde tematik olarak yapılandırılmış ve her bir programın temel özellikleri detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan tablolar, programlarda gerçekleştirilen değişikliklerin kapsamını, sürekliliğini ve yenilikçi yönlerini

belirlemeye yönelik detaylı bir çerçeve sunmaktadır. Böylece, yıllar içerisindeki gelişim süreci sistematik bir biçimde analiz edilmiş ve programların dönüşümü bilimsel bir bakış açısıyla ortaya konmuştur.

Bu araştırmada, verilerin tutarlılığı sağlamak adına analiz edilen veriler, okul öncesi eğitimi alanında uzman bir öğretim üyesine gönderilerek, önceden belirlenen temalar çerçevesinde değerlendirmesi istenmiştir. Uzman, verileri “değişiklik yapılan”, “değişiklik yapılmayan” ve “eklenen yeni içerikler” olmak üzere üç ana tema altında sınıflandırması talep edilmiştir. Uzman tarafından oluşturulan temalar, araştırmacı tarafından daha önce belirlenen temalarla karşılaştırılmış ve her iki analiz arasında anlamlı bir uyum sağlanmıştır. Görüş birliği sağlanamayan noktalar üzerinde karşılıklı değerlendirmeler yapılmış, gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmiş ve temalar üzerinde görüş birliğine varılmıştır. Betimsel analizde güvenilirliği desteklemek amacıyla, kodlayıcılar arası güvenilirlik oranı da hesaplanmıştır. Bu doğrultuda, Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği formül $[Güvenirlik = \frac{Görüş\ Birliği}{(Görüş\ Birliği + Görüş\ Ayrılığı)}]$ kullanılmış ve güvenilirlik oranı %82 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu oran, nitel araştırmalarda kabul edilen %70 eşiğinin üzerinde olup, analiz sürecinin yeterli düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma sorularından ulaşılan bulgular araştırma sorularına uygun olarak sırasıyla sunulmuştur.

Okul Öncesi Eğitim Programı MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nın “Eğitimin Amaçları”, “Temel İlkeleri”, “Temel Özellikleri”, “Gelişim Alanları ve Dönemleri”, “Gelişim Alanları ve Alan Becerileri” Başlıkları Altında Bölümünde Benzerlik ve Farklılıkları Nelerdir?

Araştırmanın programın genel yapıları yıllara göre karşılaştırılmış olup elde edilen bulgular aşağıda yer alan Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5 sunulmuştur.

MEB (2013) ve MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları “Okul Öncesi Eğitim Programı’nın Eğitim Amaçlarının Yıllara Göre Değişiklikleri” başlığına göre incelenmiş olup Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Okul Öncesi Programı’nın Eğitim Amaçlarının Yıllara Göre Değişiklikleri

		MEB (2013)	MEB (2024a)	MEB (2024b)
		Toplam Sayı	Toplam Sayı	Toplam Sayı
Değişiklik Yapılan Amaç	Kelime	-	2	
	Cümle Değişikliği	-	-	1
Değişiklik Yapılmayan Amaç		-	2	2
Eklenen Yeni Amaç		-	1	1

Tablo 1'e göre okul öncesi eğitimin amaçları incelendiğinde MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda dört, MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda beş ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise dört amacın yer aldığı sonucuna varılmıştır. Programların temel özellikleri açısından yapılan değişiklikler incelendiğinde ifadelerin kelime ve cümle düzeyinde değişiklik yapıldığı görülmüştür. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan iki amaç, MEB (2024a) Programı'nda kelime düzeyinde; MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise bir amaç cümle düzeyinde değiştirilmiştir. Ayrıca MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan iki amacın, MEB (2024a) ve MEB (2024b) Programları'nda herhangi bir değişiklik yapılmadan aynen kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları'na birer yeni amaç eklendiği görülmüştür. Üç programda da *"Çocukları ilkokula hazırlamak", "Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak"* maddelerinin aynı kaldığı görülmüştür. MEB (2013) Öğretim Programı'nda *"Şartları elverişsiz olan çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak."* ifadesi MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda *"Şartları elverişsiz olan çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı sunmak"* maddesi "ortamı yaratmak" yerine "ortamı sunmak" kelimesi getirilerek değişiklik yapılmıştır. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise bu maddenin programın amaçları arasından çıkarıldığı görülmüştür. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda *"Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak"* maddesi, MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda *"Çocukların bedensel zihin ve duygu gelişimlerini desteklemek ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak"* maddesindeki "desteklemek" kelimesi eklenerek değişiklik yapılmıştır. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise *"Çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor becerilerinin gelişimini desteklemek"* maddesi *"bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor becerilerinin gelişimini"* cümle şeklinde değişiklik yapılmıştır. MEB (2024a) Program amaçlarında *"Toplumsal hayata uyum sağlamak"* maddesinin eklendiği görülmüş. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise *"İçinde yaşadığı toplumun değerlerine uygun davranışlar sergilemelerini sağlamak"* maddesi eklenen yeni amaçlar arasındadır. Aşağıdaki tabloda programda yapılan değişiklikler; "değişiklik yapılan amaç (var)", "değişiklik yapılmayan amaç", "eklenen yeni amaç" ve "programdan çıkartılan amaç" kategorilerine ilişkin olarak ilgili programlardan alınan örnek maddeler aşağıda yer verilmiştir.

Programda Yapılan Değişikler	
Değişiklik Yapılan Amaç (Var)	
Kelime	1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak (MEB, 2013)
Cümle değişikliği	Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimlerini desteklemek ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak (MEB, 2024a)
	Çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor becerilerinin gelişimini desteklemek (MEB, 2024b)
	2. Şartları elverişsiz olan çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak (MEB, 2013)

Kelime	Şartları elverişsiz olan çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı sunmak (MEB, 2024a)
Değişiklik Yapılmayan Amaç	1. Çocukları ilkökula hazırlamak (MEB, 2013, 2024a, 2024b) 2. Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak (MEB, 2013, 2024a, 2024b)
Eklenen Yeni Amaç	1. Toplumsal hayata uyum sağlamak (MEB, 2024a) 2. İçinde yaşadığı toplumun değerlerine uygun davranışlar sergilemelerini sağlamak (MEB, 2024b)

Şekil 1. Programda yapılan değişiklikler

MEB (2013) ve MEB (2024a) ve MEB (2024b) okul öncesi eğitim programları “Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri” başlığına göre incelenmiş olup Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Eğitim Temel ilkeler

		MEB (2013)	MEB (2024a)	MEB (2024b)
		Toplam Sayı	Toplam Sayı	Toplam Sayı
Değişiklik Yapılan İlke	Kelime	-	3	5
	Cümle Değişikliği	-	10	4
Değişiklik Yapılmayan İlke		-	2	1
Eklenen Yeni İlke		-	10	16

Tablo 2’ye göre okul öncesi eğitimin temel ilkeleri incelendiğinde; MEB (2013) Öğretim Programı’nda 18 temel ilke yer alırken MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda 25, MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nın ise 26 temel ilkeden oluştuğu görülmüştür. Programlar temel ilkeleri açısından incelendiğinde değişiklik yapılan ilkeler kelime ve cümle düzeyindeki değişiklikler açısından ele alınmıştır. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan temel ilkelerden üçü MEB (2024a) Programı’nda kelime düzeyinde, onu ise cümle düzeyinde değiştirilmiştir. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda ise beş temel ilkenin kelime düzeyinde, dört temel ilkenin ise cümle düzeyinde değişiklik yapıldığı görülmüştür. MEB (2024a) Programı’nda iki temel ilke herhangi bir değişikliğe uğramadan aynen korunmuştur. Benzer şekilde, MEB (2024b) Programı’nda da bir temel ilkeye olduğu gibi yer verilmiştir. Yeni eklenen ilkelere bakıldığında MEB (2024a) Programı’na toplam 17 temel ilke, MEB (2024b) Programı’na ise 16 yeni temel ilke eklendiği tespit edilmiştir. Bu yeni eklenen ilkeler “Eğitim tasarımı güncel teknoloji ve bilimsel bilgilere dayanmalıdır.”, “Alan becerileri kendi içerisinde aşamalı olarak ele alınmalı ve birbirini destekleyen bütüncül bir yapıda olmalıdır.”, “Alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileriyle ilişkilendirilerek ele alınmalıdır.”, “Beceriler Milli ve manevi değerlerle ilişkilendirilmelidir. (Erdem-değer-eylem modeli çerçevesinde değerlere yer verilmiş.)”, “Sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme ortamları çocukların beceri edinimini destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.”, “Etkinlikler oluşturulurken somuttan soyuta, basitten karmaşığa, yakından uzağa olarak aşamalılık göstermelidir. (Bilişsel gelişimleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış.)” gibi yeni temel ilkeler eklendiği görülmüştür. Aşağıdaki tabloda programda yapılan

değişiklikler; “değişiklik yapılan temel ilkeler (var)”, “değişiklik yapılmayan temel ilkeler” ve “eklenen yeni temel ilkeler” kategorilerine ilişkin olarak, ilgili programlardan alınan örnek maddelere yer verilmiştir.

Programda Yapılan Değişiklikler

Değişiklik	1. Okul öncesi eğitimi çocuğun motor , sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır. (MEB, 2013)
Yapılan Temel İlkeler (Var)	Okul öncesi eğitim çocukların bilişsel, dil gelişimi, sosyal ve duygusal, fiziksel gelişimini ve sağlığını desteklemeli ve onları ilkokula hazırlamalıdır. (MEB, 2024a)
Kelime	Çocukların temel beceriler çerçevesinde gelişimi desteklenirken ilgi ve yetenekleri göz önünde bulundurularak ilkokula hazırlanmaları sağlanmalıdır. (MEB, 2024b)
Cümle	3. Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır. (MEB, 2013)
Değişikliği	Okul öncesi eğitim kurumlarında demokratik eğitim anlayışına uygun, kapsayıcı öğrenme ortamları hazırlanmalıdır . (MEB, 2024a)
Cümle	Okul öncesi eğitim kurumlarında demokratik bir ortamın oluşturulması önemlidir . (MEB, 2024b)
Değişikliği	4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır. (MEB, 2013)
Kelime	Planlamalar yapılırken bütün çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra ailenin , çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır. (MEB, 2024a)
Cümle	Etkinlikler planlanırken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır. (MEB, 2024b)
Değişikliği	5. Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır. (MEB, 2013)
Kelime	Okul öncesi eğitimde öğrenme süreci planlanırken öğretim ilkeleri (somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, nesnellik ve açıklık gibi) göz önünde bulundurulmalıdır.” (MEB, 2024a)
Cümle	Etkinlikler oluşturulurken somuttan soyuta, basitten karmaşığa, yakından uzağa olarak aşamalılık göstermelidir . (MEB, 2024b)
Değişikliği	7. Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü , yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir. (MEB, 2013)
Kelime	Okul öncesi eğitim çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, müşamaha , yardımlaşma, dayanışma, adalet ve paylaşma gibi duygu ve davranışlarını geliştirmelidir. (MEB, 2024a)
Cümle	9. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir. (MEB, 2013)
Değişikliği	Oyun, bu yaş grubundaki çocuklar için etkili öğrenme yöntemidir. Bu nedenle eğitim programında çocukların oynayabileceği her tür oyuna yer verilmelidir . (MEB, 2024a)
Kelime	Oyun çocuklar için en uygun öğrenme yöntemi olduğundan bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir . (MEB, 2024b)
Cümle	11.Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır. (MEB, 2013)
Değişikliği	Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmeleri desteklenmeli; yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanmalı, çocukların başkalarına yardım edebileceği fırsatlar oluşturulmalıdır . (MEB, 2024a)
Kelime	12. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir. (MEB, 2013)
Cümle	Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmeleri desteklenmeli, empatik beceri geliştirmeleri ve kişiler arası sorunları yapıcı bir şekilde çözmelerine olanak sağlanmalıdır . (MEB, 2024a)

Cümle değişikliği	13. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir. (MEB,2013) Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, bilişsel esneklikleri, üst bilişsel becerileri, yaşam becerileri ve iletişim becerileri geliştirilmelidir. (MEB, 2024a)
Cümle değişikliği	15. Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır. (MEB,2013) Gelişim ve öğrenme, çok sayıda sosyal ve kültürel ortam içinde gerçekleşir ve bu ortamlardan etkilenir. Bu noktada öğretmenler, sosyokültürel ortamların ve aile yaşantısının çocukların öğrenmeleri üzerinde etkili olacağını göz önünden bulundurmaktadır. Eğitim sürecine çocukların, ailelerin ve toplumun etkin katılımı sağlanmalıdır. (MEB, 2024a)
Cümle değişikliği	Eğitim sürecine ailenin ve toplumun etkin katılımı sağlanmalıdır. (MEB, 2024b)
Kelime	16. Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir. (MEB, 2013)
Cümle değişikliği	Okul öncesi eğitim ile okul öncesinde rehberlik hizmetleri bütünleştirilmeli ve rehberlik hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde okul öncesi eğitimin felsefesi dikkate alınmalıdır. (MEB, 2024a) Okul öncesi eğitim süreçlerinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine önem verilmelidir. (MEB 2024b)
Cümle değişikliği	17. Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir. (23) Okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi kapsamında her bir çocuğun bireysel gelişim değerlendirmesi, öğretmenin öz değerlendirmesi ve programın değerlendirilmesi düzenli ve sistemati k olarak yapılmalıdır. (MEB, 2024a)
Kelime	Değerlendirme süreç içerisinde düzenli olarak yapılmalıdır. (MEB, 2024b)
	18. Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır. (MEB, 2013) Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve okul öncesi eğitim programının geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır. (MEB, 2024a)
Kelime	Değerlendirme sonuçları çocukların beceri ediniminin desteklenmesi, programın geliştirilmesi ve öğretmenin mesleki gelişiminin sağlanması amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır. (MEB, 2024b)
Değişiklik Yapılmayan Temel İlkeler	1. Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır. (MEB, 2013, 2024a) 2. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir. (MEB, 2013, 2024a, 2024b)
Eklenen Yeni Temel İlkeler	3. Okul öncesi eğitim sosyoekonomik düzeyi, dili, kültürü, cinsiyeti, bireysel gereksinimi ne olursa olsun tüm çocukların gelişimini en üst düzeyde desteklemelidir. (MEB, 2024a) 5. Okul öncesi eğitim programı, farklılıklara ve çok kültürlülüğe karşı duyarlıdır. Çocukların bireysel, toplumsal, kültürel farklılıkları tanınması ve başkalarına saygı göstermesi desteklenmelidir. (MEB, 2024a) 9. Hareket ve kavrama yakından ilişkili olduğundan hava koşulları ne olursa olsun her gün en az bir veya bir buçuk saat açık alanda etkinlikler planlanarak çocukların doğaya, diğer canlılara olan ilgi ve farkındalıklarının artırılması desteklenmelidir. (MEB, 2024a) 10. Çocukların düşüncelerini farklı ortamlarda ve farklı yollarla temsili şekilde ifade etmelerine ve yansıtılmalarına önem verilmelidir. (MEB, 2024a) 13. Okul öncesi eğitim, çocukların olumlu ve gerçekçi benlik algısı oluşturmalarını, kendilerine saygı ve güven duymalarını desteklemeli; onlara dürtü kontrolü ve öz denetim kazandırarak sınırlar içinde özgürlüklere sahip olduklarını hissettirmelidir. (MEB, 2024a) 15. Çocuklar, yetişkinlerle güvenli ve tutarlı bir ilişki kurduklarında kendilerini güvende ve özgür hissederler. Bu nedenle öğretmenler çocuklarla kurdukları olumlu, sürekli ve duyarlı etkileşimler ile psikolojik yakınlık hissini oluşturmali ve güvenli bağlanmayı sağlamalıdır. 17. Öğrenme sürecinde çocukların fikirlerine saygı gösterilmeli, karar verme, plan yapma ve

değerlendirme süreci ortaklaşa yönetilmelidir. (MEB, 2024a)

18. Öğretmenler, çocukların içsel disiplin geliştirmeleri için hem çocuklara özgürlük vermeli hem de kuralları belirli olan bir yapı oluşturmalarıdır. Bu yapı; çocuklara güvende olduklarını hissettirir, güvende olan çocuklar ise inisiyatif alarak keşif sürecine başlar. (MEB, 2024a)

19. Rutinler, çocukların ne zaman ne olabileceğini tahmin etmelerine yardımcı olarak güvende hissetmelerini ve özgüven duymalarını, değişime ayak uydurmalarını, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamalarını kolaylaştırır. Ayrıca günlük, haftalık ve yıllık olarak tekrar edilen etkinlikler çocukların hafızalarını güçlendirir ve iyi alışkanlıklar geliştirmelerine yardımcı olur. Bu nedenle öğretmenler günlük, haftalık ve yıllık olarak tekrarlanan düzenli etkinlikler planlamalıdır. (MEB, 2024a)

25. Öğretmenler, devamlı olarak kendilerini geliştiren ve yaptıkları uygulamaları eleştirel gözle yeniden değerlendiren bireyler olmalıdır. (MEB, 2024a)

3. Programda kazandırılmak istenen becerilerin sarmal bir şekilde bağlantılı olmasına özen gösterilmelidir. (MEB, 2024b)

4. Alan becerileri kendi içerisinde aşamalı olarak ele alınmalı ve birbirini destekleyen bütüncül bir yapıda olmalıdır. (MEB, 2024b)

5. Kazandırılmak istenen beceriler çocukların yaşantıları ile bütünleştirilmelidir. (MEB, 2024b)

6. Kavramsal becerilerin alana özgü becerilere ve öğrenme çıktılarına temel oluşturmaya dikkat edilmelidir. (MEB, 2024b)

7. Beceriler millî ve manevi değerlerle ilişkilendirilmelidir. (MEB, 2024b)

8. Çocukların bilgiyi davranışa dönüştürebilmeleri için okuryazarlık becerileri ile ilgili farkındalık kazandırılmalıdır. (MEB, 2024b)

9. Alan becerilerinin kazandırılmasında eğilimler önemlidir. (MEB, 2024b)

10. Alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileriyle ilişkilendirilerek ele alınmalıdır.

11. Eğitim ortamları ve süreçleri çocuğun gereksinimlerine cevap vermeli ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır. (MEB, 2024b)

12. Kapsayıcı eğitimin ilkeleri göz önünde bulundurularak çocukların gelişim özellikleri ve beceri düzeylerine göre eğitim süreçleri farklılaştırılmalıdır. (MEB, 2024b)

13. Eğitim ortamlarının ve süreçlerinin tasarlanmasında güncel, teknolojik ve bilimsel bilgilerden yararlanılmalıdır. (MEB, 2024b)

14. Sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme ortamları çocukların beceri edinimini destekleyecek şekilde düzenlenmelidir. (MEB, 2024b)

15. Çocuğun gelişimini ve sağlıklı yaşamını desteklemek amacıyla açık havanın bir öğrenme ortamı olarak kullanılması sağlanmalıdır. (MEB, 2024b)

17. Etkinlikler; aile ve çevrenin özellikleri dikkate alınarak tasarlanmalı, aileler için maddi ve manevi açıdan desteklenebilir olmalıdır. (MEB, 2024b)

18. Etkinlikler planlanırken çocukların hazırbulunuşluk düzeyleri, gelişim özellikleri ve beceri düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır. (MEB, 2024b)

24. Çocuğa yönelik yapılan değerlendirme sonuçları ailelerle paylaşılmalıdır. (MEB, 2024b)

Şekil 2. Programda yapılan değişiklikler

MEB (2013) ve MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Öğretim Programları “Okul Öncesi Temel Özellikler” başlığına göre incelenmiş olup Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Temel Özellikler

	MEB (2013)	MEB (2024a)	MEB (2024b)
	Toplam Sayı	Toplam Sayı	Toplam Sayı
Değişiklik Yapılan temel özellik			
Kelime	-	3	-
Cümle Değişikliği	-	-	-
Değişiklik Yapılmayan temel özellik	-	12	-
Eklenen Yeni Amaç temel özellik	-	8	-

Tablo 3'e göre, MEB (2013) ve MEB (2024a) Okul Öncesi Öğretim Programları'nda, "Okul Öncesi Eğitim Programının Tanıtımı" başlığı altında programın temel özelliklerine yer verildiği görülmektedir. MEB (2013) Programı'nda toplam 16 temel özellik bulunurken MEB (2024a) Programı'nda bu sayı 23'e yükselmiştir. Temel özellikler açısından yapılan değişiklikler incelendiğinde bazı maddelerde kelime ve cümle düzeyinde düzenlemeler yapıldığı tespit edilmiştir. MEB (2013) Programı'ndaki üç temel özellik, MEB (2024a) Programı'nda kelime düzeyinde değiştirilmiştir. MEB (2013) Programı'nda yer alan "*Keşfederek öğrenme önceliklidir.*" ifadesi, MEB (2024a) Programı'nda "*Araştırarak/keşfederek öğrenme önceliklidir.*" şeklinde düzenlenmiş ve "araştırarak" kelimesi eklenmiştir. MEB (2013) Programı'nda, "*Kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır.*" ifadesi, MEB (2024a) Programı'nda "*Milli, manevi, kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır.*" biçiminde genişletilerek "milli" ve "manevi" kelimeleri eklenmiştir. MEB (2013) Programı'nda "*Aile eğitimi ve katılımı önemlidir.*" maddesi, MEB (2024a) Programı'nda "*Aile ve toplum katılımı önemlidir.*" olarak değiştirilmiş; bu değişiklikte "eğitim" kelimesi çıkarılmış ve "toplum" ifadesi eklenmiştir. MEB (2024a) Programı'nda yer alan temel özelliklerin 12'si ise MEB (2013) Programı'ndaki hâliyle aynen korunmuştur. Buna ek olarak MEB (2024a) Programı'na sekiz yeni temel özellik dâhil edilmiştir. MEB (2024b) Programı'nda ise "temel özellikler" başlığı altında doğrudan maddelere yer verilmemiştir. Ancak programın bütüncül, okul temelli, oyun temelli ve sarmal yapıda olduğuna ilişkin ifadelere çeşitli bölümlerde dolaylı olarak yer verildiği görülmüştür. Aşağıdaki tabloda programda yapılan değişiklikler; "değişiklik yapılan temel özellikler (var)", "değişiklik yapılmayan temel özellikler" ve "eklenen yeni temel özellikler" kategorilerine ilişkin olarak, ilgili programlardan alınan örnek maddelere yer verilmiştir.

Programda Yapılan Değişiklikler

Değişiklik Yapılan Temel Özellik (Var)		
Değişiklik	Yapılmayan	1. Keşfederek öğrenme önceliklidir. (MEB, 2013)
		Araştırarak/keşfederek öğrenme önceliklidir. (MEB, 2024a)
		2. Kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır. (MEB, 2013)
		Milli, manevi, kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır. (MEB, 2024a)
Değişiklik	Yapılmayan	3. Aile eğitimi ve katılımı önemlidir. (MEB, 2013)
		Aile ve toplum katılımı önemlidir. (MEB, 2024a)
		4. Çocuk merkezlidir.
		5. Esnektir.
Değişiklik	Yapılmayan	6. Sarmaldır.
		7. Eklektiktir.
		8. Dengelidir.
		9. Oyun temellidir.
Değişiklik	Yapılmayan	10. Yaratıcılığın geliştirilmesi ön plandadır.
		11. Günlük yaşam deneyimlerinin ve yakın çevre olanaklarının eğitim amaçlı kullanılmasını teşvik eder.
		12. Temalar / konular amaç değil araçtır.
		13. Öğrenme merkezleri önemlidir.

	11. Değerlendirme süreci çok yönlü ele alınır.
	12. Rehberlik hizmetlerine önem verilmektedir. (MEB, 2013, 2024a)
Eklenen Yeni Temel Özellik	1. Kapsayıcıdır.
	2. Çocukların öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine katkı sağlar.
	3. Çocuklarda olumlu bakış açısını destekler.
	4. Çocukları bütüncül olarak ele almaktadır.
	5. Duyarlı dönemleri dikkate alır.
	6. Çocukların gelişimsel olarak bir üst aşamaya ilerlemelerini sağlayacak deneyimler sunar.
	7. Öğretmen rehberdir.
	8. Farklı stratejilerin kullanılmasını gerektirir. (MEB, 2024a)

Şekil 3. Programda yapılan değişiklikler

MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları “Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Alanları ve Dönemleri” başlığına göre incelenmiş olup Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Alanları ve Dönemleri

<i>MEB (2013) Gelişim Alanları ve dönemleri</i>		<i>MEB (2024a) Gelişim Alanları ve dönemleri</i>		<i>MEB (2024b) Alan Becerileri ve dönemleri</i>	
Bilişsel Gelişim	36-48 ay 48-60 ay 60-72 ay	Bilişsel Gelişim	36-48 ay 49-60 ay 61-72 ay	Türkçe Alan Becerileri	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay
Dil Gelişimi	36-48 ay 48-60 ay 60-72 ay	Dil Gelişimi	36-48 ay 49-60 ay 61-72 ay	Matematik Alan Becerileri	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay
Sosyal ve Duygusal Gelişim	36-48 ay 48-60 ay 60-72 ay	Sosyal Duygusal Gelişim ve Değerler	36-48 ay 49-60 ay 61-72 ay	Fen Alan Becerileri	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay
Motor Gelişimi	36-48 ay 48-60 ay 60-72 ay	Fiziksel Gelişim ve Sağlık	36-48 ay 49-60 ay 61-72 ay	Sosyal Alan Becerileri	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay
Öz Bakım Becerileri	36-48 ay 48-60 ay 60-72 ay			Hareket Alan Becerileri	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay
				Sanat Alan Becerileri	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay
				Müzik Alan Becerileri	36-48 Ay 48 -60 Ay 60-72 Ay

Tablo 4’e göre MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda gelişim alanları beş başlık altında sınıflandırılmıştır. Buna karşın MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda gelişim alanları dörde indirilmiştir. Bu programda “motor gelişimi” ve “öz bakım becerileri” ifadelerinin, “fiziksel gelişim ve sağlık gelişimi” başlığı altında birleştirildiği görülmüştür. Ayrıca, “sosyal ve duygusal gelişim” ifadesi de “sosyal-duygusal gelişim ve değerler” şeklinde değiştirilmiştir. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda ise gelişim alanları ifadesine doğrudan yer verilmemiş; bunun yerine

“alan becerileri” ifadesi getirilmiştir. Bu doğrultuda, programda yedi farklı alan becerisi tanımlanmıştır. Bu yedi alan becerileri “Türkçe alan becerileri”, “Matematik alan becerileri”, “Fen alan becerileri”, “Sosyal alan becerileri”, “Hareket alan becerileri”, “Sanat alan becerileri”, “Müzik alan becerileri” olduğu görülmüştür. Gelişim dönemleri açısından değerlendirildiğinde, MEB (2013) ve MEB (2024b) Programları’nda gelişim dönemleri “36–48 ay”, “48–60 ay” ve “60–72 ay” şeklinde belirlenmiştir. MEB (2024a) Programı’nda ise bu dönemler küçük farklılıklarla yeniden yapılandırılmıştır. Bu programda gelişim dönemleri “36–48 ay”, “49–60 ay” ve “61–72 ay” olarak tanımlanmış. Böylece 48–49 ay ve 60–61 ay aralığındaki geçişler ayrı dönemler olarak ele alınmıştır.

MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları “Gelişim Alanları ve Alan Becerileri” başlığına göre incelenmiş olup Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5. Gelişim Alanları ve (Kazanım Göstergeler) ve Alan Becerileri (Öğrenme Çıktısı ve Süreç Bileşeni)

<i>MEB (2013) Gelişim Alanları</i>	<i>Kazanım ve göstergeler</i>	<i>MEB (2024a) Gelişim Alanları</i>	<i>Kazanım ve göstergeler</i>	<i>MEB(2024b) Alan Becerileri</i>	<i>Öğrenme çıktısı ve süreç bileşeni</i>
Bilişsel Gelişim	21 kazanım, 65 gösterge	Bilişsel Gelişim	28 kazanım, 144 gösterge	Türkçe Alan Becerileri	37 öğrenme çıktısı, 86 alt öğrenme çıktısı
Dil Gelişimi	12 kazanım, 49 gösterge	Dil Gelişimi	13 kazanım, 91 gösterge	Matematik Alan Becerileri	38 öğrenme çıktısı, 94 alt öğrenme çıktısı
Sosyal ve Duygusal Gelişim	17 kazanım, 49 gösterge	Sosyal Duygusal Gelişim ve Değerler	22 kazanım, 159 gösterge	Fen Alan Becerileri	27 öğrenme çıktısı, 72 alt öğrenme çıktısı
Motor Gelişimi	5 kazanım, 46 gösterge	Fiziksel Gelişim ve Sağlık	23 kazanım, 129 gösterge	Sosyal Alan Becerileri	37 öğrenme çıktısı, 99 alt öğrenme çıktısı
Öz Bakım Becerileri	6 kazanım, 14 gösterge			Hareket Alan Becerileri	26 öğrenme çıktısı, 93 alt öğrenme çıktısı
				Sanat Alan Becerileri	12 öğrenme çıktısı, 46 alt öğrenme çıktısı
				Müzik Alan Becerileri	55 öğrenme çıktısı, 239 alt öğrenme çıktısı

Tablo 5’e göre MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda toplam 64 kazanım ve 300 gösterge yer almaktadır. MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda ise 86 kazanım ve 526 gösterge olduğu görülmüştür. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda “motor gelişim” ve “öz bakım becerileri” ayrı gelişim alanları olarak sunulurken MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda bu iki alan birleştirilmiş ve “fiziksel gelişim ve sağlık” başlığı altında yeniden yapılandırılmıştır.

MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bilişsel gelişim alanında 21 kazanım ve 65 göstergeye, dil gelişimi alanında 12 kazanım ve 49 göstergeye, sosyal ve duygusal gelişim alanında 17 kazanım ve 49 göstergeye, motor gelişim alanında 5 kazanım ve 46 göstergeye, öz bakım becerileri alanında ise 6 kazanım ve 14 göstergeye yer verilmiştir. MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise bilişsel gelişim alanı 28 kazanım ve 144 gösterge, dil gelişimi alanı 13 kazanım ve 91 gösterge, sosyal-duygusal gelişim ve değerler alanı 22 kazanım ve 159 gösterge, fiziksel gelişim ve sağlık alanı ise 23 kazanım ve 129 gösterge bulunmaktadır. Bu karşılaştırma doğrultusunda bazı kazanım ve göstergelerde yapısal değişiklikler yapıldığı, bazılarının aynen korunduğu ve bazı alanlara yeni gelişim özelliklerinin eklendiği görülmektedir.

MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise gelişim alanları yerine "alan becerileri" getirilmiştir. Bu beceriler, "öğrenme çıktıları" ve "alt öğrenme çıktısı" başlıkları altında yapılandırılmıştır. Gelişim aylarına göre tanımlanan alan becerilerinin her biri için hem öğrenme çıktıları hem de alt öğrenme çıktıları belirlenmiştir. Bu doğrultuda; Türkçe alan becerisi öğrenme çıktı sayısı toplamda "37" alt öğrenme çıktısı "86", matematik alan becerisi öğrenme çıktı sayısı toplamda "38" alt öğrenme çıktısı "94" fen alan becerisi öğrenme çıktı sayısı toplamda "27" alt öğrenme çıktısı "72", sosyal alan becerisi öğrenme çıktı sayısı toplamda "37" alt öğrenme çıktısı "99", hareket alan becerisi öğrenme çıktı sayısı toplamda "26" alt öğrenme çıktısı "93", sanat alan becerisi öğrenme çıktı sayısı toplamda "12" alt öğrenme çıktısı "46", müzik alan becerisi öğrenme çıktı sayısı toplamda "55" alt öğrenme çıktısı "239" olduğu görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları'nda yapılan değişikliklerin karşılaştırmalı olarak incelendiği bu çalışmada; üç program "Eğitimin Amaçları", "Temel İlkeleri", "Temel Özellikleri", "Gelişim Alanları ve Dönemleri", "Gelişim Alanları ve Alan Becerileri" boyutlarında değerlendirilmiş olup elde edilen sonuçlar tartışılmıştır.

MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları'na ait amaçların yıllara göre karşılaştırılmasına bakıldığında MEB (2013) Programı'nda dört, MEB (2024a) Programı'nda beş ve MEB (2024b) Programı'nda ise dört amacın yer aldığı görülmüştür. Bu maddelerden "Çocukları ilkokula hazırlamak", "Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak" maddeleri üç programda da aynı kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. MEB (2013) Programı'nda "Şartları elverişsiz olan çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak." ifadesi MEB (2024a) Programı'nda "Şartları elverişsiz olan çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı sunmak" maddesinde "ortamı sunmak" kelimesi kullanılarak ifadesel olarak değişiklik yapılmıştır. Fakat MEB (2024b) Programı'nda ise bu maddenin programın amaçları arasından çıkarıldığı görülmüştür. Bu amaca MEB (2024b) Programı'nda yer verilmemesinin,

programın genel yapısıyla ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 28. maddesindeki "Hiçbir ayırım gözetilmeksizin bütün çocukların eğitim hakkına sahip olduğu; eğitimin kalitesini belirleyen bir çerçeve sunulmaktadır." maddesiyle de çeliştiği söylenebilir (Cılga, 2001, s. 1). Okul öncesi eğitim programı, çocukların gelişimine ve gelecekteki başarılarına önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, uygun bir okul öncesi eğitim programına sahip olma, her çocuğun potansiyelini en üst düzeye çıkarmasına yardımcı olabilir. Program, çocuklara sağladığı etkileşim ve öğrenme fırsatlarıyla birlikte, sosyal ve bilişsel becerilerin gelişimini destekler (Uyar ve Karanfil, 2024). Sonuç olarak toplumun her kesiminde yer alan çocuğun bu tür bir eğitim programının içinde eğitim alması, eşitlik ve adaletin sağlanması açısından önemli bir husus olduğu söylenebilir. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda "Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak" maddesi, MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda "Çocukların bedensel zihin ve duygu gelişimlerini desteklemek ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak" maddesinde "desteklemek" ifadesi getirilerek değişiklik yapılmıştır. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise "Çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor becerilerinin gelişimini desteklemek" maddesi (bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor becerilerinin gelişimini) cümle eklenerek değişiklik yapıldığı görülmüştür. MEB (2024a) program amaçlarında "Toplumsal hayata uyum sağlamak" maddesinin eklendiği görülmüştür. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise "İçinde yaşadığı toplumun değerlerine uygun davranışlar sergilemelerini sağlamak" maddesinin eklenen yeni amaçlar arasında yer aldığı sonucuna varılmıştır. Bu temel amaca MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer verilmesi çocuğun içinde yaşadığı toplumun değerlerini, değer yargılarını bilmesini ve buna uygun davranışlar sergilemesini sağlamaktadır. Aynı zamanda içinde bulundukları toplumda çocukların etkili bir şekilde iletişim ve sosyal ilişkiler kurmalarına, toplum içinde yer almalarına yardımcı olacağı söylenebilir.

Programın temel ilkelerinin sonucuna bakıldığında; MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nın 18 temel ilkedен oluştuğu görülmüştür. MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı, 25 temel ilkedен oluşmaktadır. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'na ait temel ilkeler ise 26'ya çıkarılmıştır. Bu artış, programın kapsamının genişlediğini ve çocukların farklı beceri alanlarında gelişim göstermesine olanak tanımıştır. Bu yükseliş, programın içeriğini zenginleştirdiğini ve çocukların farklı beceri alanlarında ilerleme kaydettiğini göstermektedir. Programlar temel ilkeleri açısından değerlendirildiğinde değişiklik yapılmayan ilkeler kelime ve cümle düzeyinde incelenmiştir. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda okul öncesi eğitimin temel ilkelerinden, üç ilke kelime, on ilke ise cümle bazında, MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda değiştirilmiştir. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda beş ilkenin kelime, dört ilkenin ise cümle bazında değiştiği gözlemlenmiştir. Ayrıca MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda iki

ilkede değişiklik yapılmayarak maddelere aynen yer verilmiştir. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise bir ilkenin aynı şekilde ifade edilerek değişiklik yapılmadığı görülmüştür. Yeni eklenen ilkelere bakıldığında MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'na on, MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'na ise 16 yeni temel ilke eklenmiştir. Bu yeni eklenen ilkeler aracılığıyla, eğitim programlarının daha bütüncül, bilimsel temellere dayalı ve beceri odaklı bir yapı çerçevesinde ilerlediği söylenebilir. Özellikle sosyal-duygusal öğrenme, milli-manevi değerler ve aşamalı beceri gelişimi gibi unsurların vurgulanması, çocukların daha kapsamlı ve dengeli bir eğitim süreci geçirmesine katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda sıkça vurgulanan "kapsayıcılık" fikrinin yerini, MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda "beceri odaklı bir eğitim anlayışına" bıraktığı görülmüştür. Programda, öğrencilerin "temel beceriler, değerler, alan becerileri, sosyal-duygusal beceriler ve okuryazarlık becerileri" gibi becerilerin gelişimine odaklanılmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli yapısı ve felsefesini içinde barındıran, çocuğun ilgi ve gelişim seviyesini göz önünde bulunduran ilkelerin eklendiği ve eklenen bu yeni temel ilkeleri tanımlar nitelikte olduğu söylenebilir. Bu bağlamda MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları'nın temel yapısı, çocuğun ilgi ve gelişim seviyelerine uygun olarak ilerlemiş, programdaki ilkeler; programın temel yapısı ve felsefesine uygun olarak verilmiştir.

Programın temel özellikleri sonucuna bakıldığında MEB (2013) ve MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programları'nda "Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Tanıtımı" başlığı altında programın temel özelliklerinin yer aldığı görülmektedir. MEB (2013) Programı'nda 16 temel özellik bulunurken MEB (2024a) Programı'nda bu sayı 23'e yükselmiştir. Programların temel özellikleri açısından değişiklik yapılan kısımlar incelenmiş olup kelime ve cümle bazında değerlendirmeler yapılmıştır. MEB (2013) Programı'nda üç temel özelliğinin, MEB (2024a) Programı'nda kelime düzeyinde değişiklik yapıldığı görülmüştür. MEB (2013) Programı'nda yer alan "Keşfederek öğrenme önceliklidir" maddesi, MEB (2024a) Programı'nda "Araştırarak/keşfederek öğrenme önceliklidir", ("Araştırarak" kelimesi) eklenerek değiştirilmiştir. MEB (2013) Programı'nda "Kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır" ifadesi, MEB (2024a) Programı'nda "Milli, manevi, kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır" ("Milli, manevi "kelime eklenerek) yeniden ifade edilmiştir. MEB (2013) Programı'nda geçen "Aile eğitimi ve katılımı önemlidir" maddesi, MEB (2024a) Programı'nda "Aile ve toplum katılımı önemlidir", ("Eğitim" kelimesi çıkartılmış "Toplum "kelime) değişikliği yapılarak düzenlenmiştir. Ayrıca MEB (2024a) Programı'nda 12 temel özellik herhangi bir değişiklik yapılmadan aynen kalmıştır. MEB (2024a) Programı'nda sekiz yeni temel özellik eklenmiştir. MEB (2024b) Programı'nda ise "Temel Özellik" başlığı altında doğrudan ifadeler yer almamakta, ancak programın bütüncül, okul temelli, oyun temelli ve sarmal program olduğundan ara ara bahsedildiği görülmüştür. MEB (2013) Programı'nda "Aile eğitimi ve katılımı önemlidir." maddesi, MEB (2024a) Programı'nda "Aile ve

toplum katılımı önemlidir.” olarak değiştirilmiş; bu değişiklikle “eğitim” kelimesi çıkarılmış yerine “toplum” ifadesi eklenmiştir. Dolayısıyla aile ve toplum katılımı üzerine programda ilk kez bir arada vurgu yapıldığı görülmüştür. Ertek-Eroğlu ve Eker (2024), MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda, ilk kez aile ve toplum katılımının önemine yer verdiği sonucuna ulaşmıştır. Direk ve Batmaz (2024) okul öncesi eğitimin temel özelliklerinin incelediği çalışmasında 13 özelliğe değişikliğin olmadığı, üç temel özelliğe değişikliğin olduğu ve yedi temel özelliğin yeni eklendiği sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak MEB (2013) ve MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nın temel özelliklerinde yapılan yeni değişikliklerin, programın temel felsefesine uyan “çocuk merkezli, esnek, sarmal, eklektik, dengeli, oyun temelli” vb. özellikleri içinde barındıran programın temel felsefesiyle örtüştüğü söylenebilir. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda ise bu temel özelliklerin altında belirli bir tanımın yapılmadığına, eğitim programının incelenmesi sonucunda programın bütüncül, okul temelli, oyun temelli ve sarmal bir yapıya sahip olduğuna dair görüşlerden ara sıra bahsedildiği görülmüştür. Öte yandan MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda ise okul öncesi eğitimin temel yapı taşları arasında yer alan bu özelliklere yer verilmemesinin programın bahsettiği temel felsefeyle çeliştiği söylenebilir.

Programın alanları ve dönemleri özellikleri sonucuna bakıldığında MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda gelişim alanında beş alandan söz ederken, MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda dört gelişim alanına indirilmiş olup, “motor gelişimi ve öz bakım becerileri” gelişim alanı, “fiziksel gelişim ve sağlık” gelişim alanı başlığı altında birleştirilmiştir. Ayrıca “sosyal ve duygusal gelişim” alanı, “sosyal duygusal gelişim ve değerler” alanı olarak değiştirildiği sonucuna varılmıştır. Ertek-Eroğlu ve Eker (2024), Serdaroğlu ve Bekir (2024), MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda gelişim alanlarına; bilişsel, dil, sosyal ve duygusal, motor ve öz bakım şeklinde yer verirken MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda gelişim alanlarını; bilişsel, dil, fiziksel gelişim ve sağlık, sosyal duygusal gelişim ve değerler şeklinde değiştirildiğini ifade etmişlerdir. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan “motor gelişim” ve “öz bakım becerileri” MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda “fiziksel gelişim ve sağlık” alanı olarak değiştirilmiştir. Yine “sosyal ve duygusal gelişim” alanı, “sosyal duygusal gelişim ve değerler” gelişim alanı başlığı programda değiştirildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda ise gelişim alanları çıkartılarak yerine alan becerileri getirilmiştir. Bu alan becerileri yedi alandan oluşmaktadır: “Türkçe alan becerileri”, “Matematik alan becerileri”, “Fen alan becerileri”, “Sosyal alan becerileri”, “Hareket alan becerileri”, “Sanat alan becerileri”, “Müzik alan becerileri”. Bu bağlamda MEB (2013) ve MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda gelişim alanlarında birleştirme yaptığı, MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı’nda ise Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli yapısına ve yaklaşımına uygun olarak yeni bir program anlayışına sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla değişen

ve gelişen toplumlarda eğitim programları yıllar içinde aynı kalmamıştır. Program, çocuğun gelişim seviyesi ve yaş aralığı dikkate alınarak, her yaş aralığının farklı gelişim özellikleri ve becerilerine sahip olduğu göz önünde bulundurularak değiştirilmiştir. Eğitim programlarında çocukların bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimlerini en iyi biçimde destekleyecek şekilde düzenli olarak güncellendiği söylenebilir.

Programın gelişim alanları ve alan becerilerine bakıldığında MEB (2013) ve MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nın, geleneksel "gelişimsel alan" anlayışı temellerinden uzaklaşarak daha çok "beceri temelli" eğitim üzerine kurulu bir eğitim programı anlayışına yöneldiği görülmüştür. MEB (2013) ve MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programları'nda "kazanım/göstergeler" ifadesi değiştirilerek MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda "öğrenme çıktıları ve alt öğrenme çıktıları" adı altında birleştirilmiştir. Okul Öncesi Eğitim Programları daha önceki yıllarda gelişim alanları (bilişsel gelişim alanı, sosyal-duygusal alan, dil gelişimi, motor gelişim, öz bakım beceri) alanları üzerine kurulmuştur (MEB, 2013). MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda 64 kazanım, 300 gösterge var iken MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda 86 kazanım ve 526 gösterge olduğu görülmüştür. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bilişsel gelişim alanında 21 kazanım-65 gösterge, dil gelişimi alanında 12 kazanım-49 gösterge, sosyal ve duygusal gelişim alanında 17 kazanım-49 gösterge, motor gelişimi alanında 5 kazanım-46 gösterge, öz bakım becerileri alanında 6 kazanım-14 göstergeye yer verilmiştir. MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bilişsel gelişim alanında 28 kazanım-144 gösterge, dil gelişimi alanında 13 kazanım-91 gösterge, sosyal duygusal gelişim ve değerler alanında 22 kazanım-159 gösterge, fiziksel gelişim ve sağlık alanında ise 23 kazanım-129 gösterge bulunmaktadır. Gelişim alanlarında bazı kazanım ve göstergelerin değiştirildiği, gelişim alanlarının bazılarında hiç değişiklik yapılmadığı, bazı alanlara ise yeni gelişim özellikleri eklendiği görülmüştür. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise alan becerileri getirilmiştir ve bu beceriler "öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri" başlığı altında birleştirilmiştir. Gelişim aylarına göre alan becerileri altında tanımlanmış "öğrenme çıktısı" ve "alt öğrenme çıktısı" sayısına bakıldığında ise Türkçe alan becerisi öğrenme çıktısı sayısı toplamda "37", alt öğrenme çıktısı "86", matematik alan becerisi öğrenme çıktısı sayısı toplamda "38", alt öğrenme çıktısı "94", fen alan becerisi öğrenme çıktısı sayısı toplamda "27", alt öğrenme çıktısı "72", sosyal alan becerisi öğrenme çıktısı sayısı toplamda "37", alt öğrenme çıktısı "99", hareket alan becerisi öğrenme çıktısı sayısı toplamda "26", alt öğrenme çıktısı "93", sanat alan becerisi öğrenme çıktısı sayısı toplamda "12", alt öğrenme çıktısı "46", müzik alan becerisi öğrenme çıktısı sayısı toplamda "55", alt öğrenme çıktısı "239" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ertek-Eroğlu ve Eker (2024) çalışmasında, MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda kazanım sayısı toplamda 63 iken, MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda toplamda 86 kazanıma yer verilmiş olduğu sonucuna varmıştır. Serdaroğlu ve Bekir

(2024) ise MEB (2024a) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda gelişim özelliklerinin sayısının fazlaştırılmasının, öğretmenlerin çocukların önemli ve duyarlı dönemlerini daha iyi kavrayabilmelerine, gelişim düzeylerinin normal olup olmadığını saptamalarına ve çocukların gelişim özelliklerine uygun kazanımlar belirlemelerine destek olabileceğini belirtmiştir. MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bu kazanım/göstergelerle ilgili gelişim alanlarının kaldırıldığı görülmüştür. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'na ait kazanım ve göstergelerinin yetersiz olduğu ve programın bu konuda yapılandırılması gerektiği yapılan alanyazın çalışmalarında da bir eksiklik olarak belirtilmiştir (Köksal vd., 2016; Tuğluk ve Özkan, 2019). Fakat MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda "beceri alanları" şeklinde ekleme yapılmış ve bu beceri alanları "Türkçe, matematik, fen, sosyal, hareket ve sağlık, sanat ve müzik" olmak üzere yedi alana özgü becerilerin gelişimsel olarak yedi alan şeklinde 26'ya çıkarılmıştır. Her ders için alan becerilerine yer verilmiştir. Buna paralel olarak alan becerileri önceki programda yer alan gelişimsel alanlarla ilişkili olsa da bu kadar fazla sayıda becerinin okul öncesi çocuklara bir arada sunulmasının öğrenciler açısından zorlayıcı olabileceği söylenebilir. Bu kadar karmaşık, birçok bileşen üzerine yoğunlaşmış beceri temelli programı anlamak, yorumlamak ve bir bütün haline getirmenin oldukça zor olduğu ifade edilebilir. Her bileşenin ve becerinin anlaşılmasını sağlamak hem öğrenci açısından hem de programın uygulayıcısı olan öğretmen tarafından zor bir süreç olacağı ifade edilebilir. Bu bileşenlerin, her ders için belirlenen becerilerin, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak sınırlandırılması gerekmektedir. Çünkü gelişim, temelden başlayıp dışa doğru ve genelden özele doğru bir şekilde ilerler. Bu süreç sürekli olsa da her dönemde aynı hızda olmaz. Gelişimde süreklilik olduğu halde, ilerleme bazen hızlanırken bazen yavaşlar ve dönemsel dalgalanmalar gözlenebilir (Senemoğlu, 2002).

Okul öncesi eğitimi, çocuğun eğitim temellerinin atıldığı, çocukların sadece oyun oynadığı ya da vakit geçirdiği bir yer değil aynı zamanda çocuğun gelişim alanlarını göz önünde bulunduran; eklektik, sarmal ve oyun temelli öğrenmeyi gözetken bir yapıdadır. Okul öncesinde verilen eğitim, çocuğun ilgi, ihtiyaçlarını, hazır bulunuşluk düzeylerini göz önünde bulundurmaktadır. Bu eğitimin verildiği kurumlarda görev alan öğretmenlerin eğitim programlarıyla ilgili programın "eğitimin amaçları", "temel ilkeleri", "temel özellikleri", "gelişim alanları ve dönemleri", "gelişim alanları ve alan becerileri" yer aldığı başlıklar çerçevesinde programın genel yapısını, bütünlüğü sağlayabilmesi ve programın tam ve doğru bir şekilde içselleştirmesi adına iyi bir program okuryazarı olmaları gerektiği düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu özelliklerini geliştirmek için yapılan okul öncesi program değerlendirmelerine, hizmet içi eğitimlere ve seminerlere katılarak alanları ile ilgili yapılan değişiklikleri takip etmeleri gerektiği söylenebilir. Böylece öğretmenler hem kendi programlarına hâkim olup hem de çocuğa görelilik ilkesi ışığında ilerleyerek programın öğeleri doğrultusunda iyi bir program hazırlayıp uygulama ve ardından değerlendirme yapabilirler.

Kaynaklar

- Akkaya, A. (2023). 2018 ve 2023 hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 4(1), 60-69. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3132625> sayfasından erişilmiştir.
- Akyüz, Y. (2011). *Türk eğitim tarihi* (34. b.). Pegem Akademi.
- Ariav, T. (1986). Curriculum analysis and curriculum evaluation: a contrast. *Studies in Educational Evaluation*, 12(2), 139-147. [https://doi.org/10.1016/0191-491X\(86\)90003-9](https://doi.org/10.1016/0191-491X(86)90003-9)
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. b.). Pegem Akademi.
- Cılga, A. (2001). Çocuk hakları ve eğitimi. DHGM: https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/acilga.htm sayfasından erişilmiştir.
- Demirtaş, Z. (2017). Eğitimde program değerlendirme yaklaşımlarına genel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 756-768. <https://doi.org/10.19126/suje.388616>
- Derman, M. T. & Başal, H. A. (2010). Cumhuriyetin ilanından günümüze Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretimde niceliksel ve niteliksel gelişmeler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(11), 560-569. <https://www.researchgate.net/publication/42637446> sayfasından erişilmiştir.
- Direk, İ. N. & Batmaz, O. (2024). Okul öncesi eğitim programlarına bir bakış: 2013 ve 2024 programlarının karşılaştırılması. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(15), 866-880. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1442767>
- Düşek, G. & Dönmez, B. (2012). Türkiye’de yayımlanan okul öncesi eğitim programları. *Mesleki Bilimler Dergisi (MBD)*, 1(1), 68-75. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/401598> sayfasından erişilmiştir.
- Ertek-Eroğlu, B. & Eker, C. (2024). 2013 ve 2024 yılı okulöncesi eğitim programlarının karşılaştırılması. *The Journal of Academic Social Science*, 151(151), 391-403. <https://doi.org/10.29228/ASOS.75799>
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde program geliştirme*. Edge Akademi.
- Gültekin-Akduman, G. (2016). Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. G. Uyanık-Balat (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* (6. b.) içinde (s.1-16). Nobel.
- Hall, C. E. (2014). Toward a model of curriculum analysis and evaluation—Beka: A case study from Australia. *Nurse Education Today*, 34(3), 343-348. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.04.007>

- Köksal, O., Dağal, A. B., & Duman, A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 46(4), 379-394. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3395>
- MEB. (2013). *Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı*. https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195712275243-okuloncesi_egitimprogrami.pdf sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2024a). *Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı*. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2024b). *Okul Öncesi Eğitim Programı. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli* <https://Gorusoneri.Meb.Gov.Tr/?S=08> sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2024c, Ağustos 14). 2024-2025 eğitim öğretim yılında yürütülecek faaliyetlere ilişkin genelge yayımlandı. <https://www.meb.gov.tr/2024-2025-egitim-ogretim-yilinda-yurutulecek-faaliyetlere-iliskin-genelge-yayimlandi/haber/34487/tr> sayfasından erişilmiştir.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2. b.). Sage.
- Print, M. (1993). *Curriculum development and design*. Allen & Unwin.
- Sak, R., Şahin-Sak, İ. T., Öneren-Şendil, Ç. & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/10.33400/Kuje.843306>
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 21-30. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7827/102906> sayfasından erişilmiştir.
- Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya*. Gazi.
- Serdaroğlu, H. U. & Bekir, H. (2024). Okul öncesi eğitim programında güncellemeler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1-29. <https://doi.org/10.20493/birtop.1489551>
- Şahin, V. (2012). Erken çocukluk eğitiminde yaklaşımlar. N. Avcı & M. Toran (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s. 49-75). Eğiten.
- Şıvgın, N. (2005). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programına ilişkin öğretmen görüşleri (Denizli ili örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt Brace Jovanovich.
- Tuğluk, M. N. & Özkan, B. (2019). MEB 2013 okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri açısından analizi. *Temel Eğitim*, 1(4), 29-38. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/875766> sayfasından erişilmiştir.

- Tuğrul, B. (2005). Çocuğun gelişiminde anaokulu eğitiminin önemi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 62, 1-3. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baae/issue/45518/569336> sayfasından erişilmiştir.
- Türk, İ. C. (2011). Osmanlı Devleti'nde okul öncesi eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 160-173. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36186/406833> sayfasından erişilmiştir.
- Uyar, A. & Karafil, B. (2024). 2013 okul öncesi eğitim programına ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 295-325. <https://doi.org/10.51460/baebd.1389529>
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuk psikolojisi*. Remzi.

Extended Summary

Preschool education, covering the 0-6 age range, supports children's psychomotor, cognitive, social-emotional, and language development while shaping them based on cultural values (Türk, 2011). Historically, education in the Ottoman period began with primary schools, evolving into modern preschool curriculum that foster curiosity, problem-solving, and independent thinking (Tuğrul, 2005). Curriculum designed to children's interests and needs must remain updated and undergo regular evaluation (Direk and Batmaz, 2024; Yavuzer, 2003).

Preschool curriculum has adapted social needs, requiring comprehensive evaluation through various curriculum evaluation models over time. Such evaluations enable to analyse the learning outcomes, content, educational methods, and alignment with contemporary expectations. In this study the "curriculum analysis approach", based on the curriculum development steps created by Taba and Ertürk's educational design evaluation models, was used to analyse preschool curriculum. Updated under the 2024 Century of Türkiye Education model, the Preschool Curriculum of Ministry of National Education (MoNE) (2013), Ministry of National Education (MoNE) (2024a), and Ministry of National Education (MoNE) (2024b) Preschool Education Curricula were compared in terms of "purposes of education", "basic principles", "basic features", "developmental areas and periods, developmental areas and domain skills".

This study was a curriculum evaluation research conducted based on the curriculum analysis approach and within the framework of qualitative research methodology. Document analysis was used as the data collection method, and the data sources consisted of the MoNE (2013), MoNE (2024a), and MoNE (2024b) Preschool Education Curricula. These curricula were examined in detail, and the "Preschool Curriculum Review Form," developed by the researchers, was utilized during the analysis process. This form was designed to systematically evaluate the curricula under the headings of "educational goals," "basic principles," "core features," "developmental areas and periods," and "developmental areas and domain-specific skills." During the development phase of the form, expert

opinions were consulted, necessary adjustments were made, and the obtained data were systematically analyzed.

During the data analysis process, descriptive analysis was applied, and similarities and differences between the curricula were identified. The MoNE (2013), MoNE (2024a), and MoNE (2024b) Curricula were classified under the headings of "modifications at the word and sentence level," "unchanged content," and "newly added content," and comparative tables were created. The analysis results were thematically structured in alignment with the components of the curricula, and the transformation process of the curricula was evaluated within a scientific framework.

In terms of educational goals, the MoNE (2013) Curriculum includes four goals, MoNE (2024a) five, and MoNE (2024b) again four. The goals were classified into categories such as word- and sentence-level modifications, unchanged goals, and newly added goals. The goals, *"preparing children for primary education"* and *"ensuring the correct and beautiful use of Turkish"* remained unchanged across all three curricula. The goals, *"creating a common nurturing environment for children from disadvantaged backgrounds"* in the MoNE (2013) Curriculum was modified in wording in the MoNE (2024a) Curriculum, but omitted entirely from the MoNE (2024b) Curriculum. This omission may contradict Article 28 of the Convention on the Rights of the Child. Additionally, the MoNE (2024b) Curriculum introduced a new goal: *"ensuring that children behave in accordance with the values of the society they live in."* This may have a positive impact in terms of fostering children's integration into society. Similarly, a new goal *"adapting to social life,"* was added in the MoNE (2024a) Curriculum. Regarding basic principles, the MoNE (2013) Curriculum contained 18 principles, MoNE (2024a) included 25, and MoNE (2024b) included 26 principles. This increase reflected an expansion in scope. The principles were examined in terms of word- and sentence-level changes. In the MoNE (2013) Curriculum, three principles were modified at the word level and ten at the sentence level. In MoNE (2024a), two principles remained unchanged, while in MoNE (2024b), five principles were modified at the word level and four at the sentence level. Ten new principles were added in MoNE (2024a) and sixteen in MoNE (2024b). These new principles highlight aspects such as social-emotional learning, national and spiritual values, and progressive skill development. Moreover, MoNE (2024b) adopted a structure that considered children's interests and developmental levels.

In terms of core features, the MoNE (2013) Curriculum outlined 16 features, while MoNE (2024a) listed 23. In the MoNE (2013) Curriculum, three features were changed at the word level—for example, the statement *"Learning through exploration is prioritized"* was revised in MoNE (2024a) as *"Learning through research/exploration is prioritized."* Eight new features were added in the MoNE (2024a) curriculum, and twelve were retained without change. In the MoNE (2024b) Curriculum, while core features were not explicitly listed under a separate heading, the curriculum repeatedly

emphasized a holistic, play-based, and spiral structure. Furthermore, family and community involvement was jointly emphasized for the first time in the MoNE (2024a) Curriculum.

When examining developmental domains and periods, the MoNE (2013) Curriculum included five domains. In MoNE (2024a), this number was reduced to four by merging “motor development” and “self-care skills” into “physical development and health.” Additionally, the “social and emotional development” domain was renamed “social-emotional development and values.” In MoNE (2024b), developmental domains were entirely replaced with seven domain-specific skill categories: Turkish, mathematics, science, social studies, movement, art, and music. This indicated that the structure of the MoNE (2024b) Curriculum was aligned with a skill-based educational approach.

In terms of developmental domains and domain-specific skills, the MoNE (2013) and MoNE (2024a) Curricula utilize the “achievements and indicators” model, whereas the MoNE (2024b) Curriculum adopted “learning outcomes and sub-learning outcomes.” MoNE (2013) included 64 learning outcomes and 300 indicators, while MoNE (2024a) included 86 learning outcomes and 526 indicators. In MoNE (2024b), learning outcomes were distributed across the seven skill domains—for instance, the music domain alone contained 55 learning outcomes and 239 sub-learning outcomes. This comprehensive structure presented a complex process for both students and teachers.

In conclusion, it was determined that the three curricula included word- and sentence-level modifications in the dimensions of educational goals, basic principles, core features, developmental domains and periods, and domain-specific skills; that some statements remained unchanged, and that new items were added to the curricula.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, doküman incelemesine dayalı bir çalışma olduğu için etik kurul izni gerektirmemektedir.